

накладено штраф. Накладення штрафу не звільняє їх від обов'язку повідомити про заходи, вжиті по окремій ухвалі суду.

На посадових осіб і громадян, які не є учасниками процесу, має накладатися штраф у разі невиконання вимоги суду щодо подання наявних у них доказів, необхідних сторонам, а також неповідомлення суду про неможливість представити витребувані докази.

Розмір судових штрафів має бути передбачений на законодавчому рівні, закріплюватися у процесуальних кодексах та повинен диференціюватися в залежності від тяжкості правопорушення, ступеню вини тощо.

При цьому, судові штрафи, відносно осіб, які не беруть участь у розгляді справи, посадових осіб державних органів, органів місцевого самоврядування, організацій, мають стягуватися за рахунок їх особистих коштів.

Про накладення штрафу повинна прийматися мотивована ухвала, копія якої має надсилатися особі, на яку накладено штраф. При цьому, у ЦПК України необхідно передбачити право особи, на яку накладений штраф, звернутися до суду із заявою про скасування або зменшення розміру штрафу. Ця заява має розглядатися у судовому засіданні із обов'язковим сповіщенням про час і місце засідання. Лише на ухвалу суду про відмову у скасуванні або зменшенні розміру штрафу може бути подана скарга до вищестоящего суду.

Виконання ухвали суду про стягнення коштів за судовим штрафом має здійснюватися за правилами виконавчого провадження.

Кисельов В.К.

суддя Суворовського районного суду м. Одеси

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОДІЛУ МАЙНА, ЩО ПЕРЕБУВАЄ У СПІЛЬНІЙ ЧАСТКОВІЙ ВЛАСНОСТІ

В судовій практиці останнім часом збільшуються судових спорів, пов'язаних з поділом майна, що перебуває у спільній частковій власності. У зв'язку з цим стає більш актуальним вивчення питань, пов'язаних з правом власності, а зокрема з правом спільної власності.

Право спільної власності є однією з різновидностей права власності. Воно регулює такі економічні відносини власності, коли одно й теж саме майно одночасно належить на праві власності не одній

особі, а декілька самостійним особам (державі, юридичній особі, територіальним одиницям, фізичним особам — суб'єктам права власності).

Під правом спільної власності слід розуміти право власності двох або декількох осіб на той самий об'єкт (ч. 1 ст. 355 ЦК). Учасники спільної власності іменуються співвласниками. Об'єктом права спільної власності, як і будь-якого права власності, може бути індивідуально-визначена річ або сукупність речей. Вони можуть бути подільними чи неподільними. Однак як об'єкт права спільної власності вони складають єдине ціле. Таким чином, для права спільної власності характерною є множинність суб'єктів і єдність об'єкта.

Спільна часткова і спільна сумісна власність відрізняються одна від однієї особливостями внутрішніх правовідносин між співвласниками. При спільній частковій власності кожному із співвласників, як це зазначено в ч. 1 ст. 356 ЦК, належить частка в праві власності на спільний об'єкт у цілому. Частки можуть бути рівними і нерівними, але завжди їхній розмір має бути точно визначений у вигляді дробі права власності (наприклад, $1/2$, $1/3$, $1/5$ тощо) або в процентному відношенні. Кожен з учасників спільної часткової власності має право вимагати виділу своєї частки в натурі, якщо це можливо, може відчужувати її, а у разі смерті учасника його частка в праві власності переходить у власність іншої особи в порядку спадкування.

Частиною 1 ст. 364 ЦК України встановлено, співвласник має право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній частковій власності.

В справах вищевказаної категорії є фактичне обов'язкове проведення судової будівельно-технічної експертизи щодо визначення можливості виділу частки в натурі із спільної часткової власності.

В разі отримання висновку судової будівельно-технічної експертизи про можливість виділу частки в натурі із спільної часткової власності, з урахуванням вимог ст. 164 ЦК України, суд припиняє право спільної власності між сторонами на майно, що є об'єктом спільної часткової власності та одночасно визнає за кожною із стороною право власності на виділу частку.

Однак саме під час ухвалення рішення в частині визнання права власності на виділену частку, а також наступна реєстрація рішення суду викликає певні труднощі.

Так, це пов'язане з адресою частини, яка виділяється в самостійну одиницю. Вважаючи, що на підставі рішення суду припиняється

право спільної часткової власності на об'єкт нерухомості, який має, як правило, одну поштову адресу, то необхідно визначитись за якою частиною цього об'єкту необхідно залишати стару адресу, або є необхідність у наданні нової адреси. В той же час, вирішення питання щодо надання поштових адрес є виключною компетенцією органів місцевого самоврядування, а не суду. В судовій практиці склались різні підходи до вирішення цієї проблеми. Так, інколи суди приймали рішення враховуючи наявність в справі лише довідки з органів пошти про резервування певної поштової адреси, в інших випадках суди взагалі не вирішували питання пов'язанні з визначенням адреси, а також є випадки, коли у матеріалах справи були наявні попередні висновки органів місцевого самоврядування про резервування певної поштової адреси.

Вважається, що вірним вирішенням даного питання є залучення до участі в справі органів місцевого самоврядування на підставі ч. 4 ст. 45 ЦПК України, тобто з метою надання висновку про можливість надання нової поштової адреси частини об'єкту нерухомості, що виділяється.

Крім того, даний підхід вирішує одночасно питання, які пов'язані з визначенням порядку користування земельною ділянкою між співвласниками, а також з необхідністю отримання узгоджень можливої реконструкції, якщо така необхідна під час виділу в натурі.

Під час вирішення справ даної категорії обов'язково визначається з питанням, пов'язаним з наявністю в будинку (квартирі) інженерних підключень водопостачання та каналізації, газопостачання та електропостачання. Так, в деяких випадках вищевказані питання не зазначені в судових рішеннях, що ускладнює після припинення спільної часткової власності взаємовідносини між колишніми співвласниками та підприємствами, що здійснюють вищевказану діяльність. Вважається правильним підхід, згідно якого, всі витрати, які пов'язані з облаштуванням самостійного підключення частини будинку (квартири), що виділяється, повинна нести сторона, яка бажає здійснити такий виділ, тобто позивач. При цьому, сторона, яка виділяється повинна зберегти існуючі інженерні підключення, або якщо їх неможливо зберегти, за свій рахунок облаштувати нові підключення. В даному випадку можливо також закріплення певного сервітуту щодо даних інженерних підключень.